

ประสิทธิผลการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี
ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15

EFFECTIVENESS OF EDUCATIONAL DEVELOPMENT OF
PHRAPARIYATTIDHAMMA SCHOOL PALI SECTION AT THE SANGHA
ADMINISTRATION REGION 15

พระมหานิกอร์ จานุตตโร * พระมหาภคณีญา กิตติโสภณ ** เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง ***
PhramahaNikorn Tānuttraro, Phramaha Krissada Kittisobhano, Kiattisak
Sukleung

Received: March 10, 2019

Revised: August 08, 2019

Accepted: September 28, 2019

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 และ 3) เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15

การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 18 รูป/คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

* Doctor of Philosophy Program in Buddhist Management, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkomrajavidyalaya University.

*** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkomrajavidyalaya University.

จำนวน 11 ท่าน โดยวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา และการวิจัยเชิงปริมาณได้แจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง คือ พระสังฆาธิการ เจ้าสำนักเรียนและครูสอนบาลี จำนวน 293 ชุด วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความสัมพันธ์ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพทั่วไปด้านสถานที่ ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 มีความพร้อมอย่างมาก ในการก่อสร้าง ซึ่งมีครุฑจากเจ้าคณะ พระสังฆาธิการ และครุฑจากสาธุชนร่วมด้วยช่วยกัน ในการบริจาค โดยเฉพาะมีพระเดชพระคุณพระพรหมเวที เจ้าคณะภาค 15 ผู้ซึ่งมีวิสัยทัศน์ก้าวไกล เป็นอย่างมาก ได้ให้การสนับสนุนด้านการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 ได้ตั้งโรงเรียนสหศึกษาบาลีซึ่งให้ทุกจังหวัดในเขตปกครองภาค 15 ใช้คำว่า “โรงเรียนสหศึกษาบาลี” 2. ด้านคณาจารย์ เจ้าคณะภาค 15 ได้มอบนโยบายให้แต่ละสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี มีครูอาจารย์ผู้สอนที่เพียงพอแก่ผู้เรียน ทำให้การจัดการเรียน การสอน พระปริยัติธรรมแผนกบาลีมีประสิทธิภาพ 3. ด้านหลักสูตร การเรียน - การสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี มีการใช้หลักสูตรเดิมที่ใช้กันมาตั้งแต่โบราณทั่วประเทศ ภาษาที่ใช้ในหนังสือเป็นภาษาที่เข้าใจยาก เนื้อหาสาระในแผนกบาลีเน้นการจำและการแปลมากกว่าความเข้าใจ แต่เป็นการดีอย่างหนึ่งคือหลักสูตร เป็นการเน้นรูปแบบเดิมและจดจำ เพื่อรักษาความเป็นต้นฉบับ ในส่วนของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 มีการจัดทำหลักสูตรพิเศษ เช่น หนังสือบาลีไวยากรณ์ฉบับพกพา เป็นต้น 4. ด้านนักศึกษา เจ้าคณะภาคได้วางนโยบายให้มีการบรรพชาและ/หรืออุปสมบทเข้ามาในบวรพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง หรือ ก่อนเข้าพรรษา ทำให้มีทรัพยากรที่จะเข้ามาศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อผลิตบุคลากรของพระศาสนา 5. ด้านเทคโนโลยี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 มีความพร้อมด้านสื่อ แต่ขาดบุคลากรในการจัดทำ

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 โดยภาพรวม พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างโดยการหาค่าสหสัมพันธ์ Pearson พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่า 0.895 ซึ่งแสดงว่าปัจจัยที่ส่งผล คือ หลักการบริหารจัดการ POSDC กับ ประสิทธิผลการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 มีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) แล้ว

พบว่ามีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก

3. นำเสนอแนวทางการพัฒนา 5 ด้าน คือ 1) ควรให้อำเภอแต่ละอำเภอในภาค 15 รับผิดชอบการจัดการเรียน การสอน เป็นที่ตั้ง และเจ้าคณะ พระสังฆาธิการในเขตอำเภอนั้นๆให้การสนับสนุนงบประมาณที่เหมาะสม 2) สิ่งที่ต้องปรับปรุงคือควรมีการประชุมวางแผนเพื่อจัดทำแผนการสอน ซึ่งในแต่ละชั้นมีการวัดและประเมินผลทุกสัปดาห์ 3) สร้างแรงจูงใจดึงดูดความสนใจแก่นักศึกษาภาษาบาลีมากขึ้นและมีการจัดห้องสมุดสำหรับค้นคว้าพระไตรปิฎกโดยเฉพาะ หรือมี Computer ในห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม 4) สิ่งที่ต้องปรับหากเป็นไปได้ คือ กระทรวงศึกษาธิการให้การรับรองวุฒิการศึกษาสำหรับผู้จบการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีให้มากขึ้น และ 5) มีวิธีการสอนระบบทางไกลและออนไลน์ทำให้ผู้สนใจ ทั้งพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ได้ศึกษาจากระบบทางไกลนั้น

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ, การพัฒนาการจัดการศึกษา, พระปริยัติธรรมแผนกบาลี, เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15

ABSTRACT

The objectives of research paper were; 1) to study general state of effectiveness towards educational development of Phrapariyattidhamma school Pali section in the administration area of the Sangha region 15, 2) to study the achievement factors to effectiveness towards educational development of Phrapariyattidhamma school Pali section in the administration area of the Sangha region 15, and 3) to propose the development model of educational development of Phrapariyattidhamma school Pali section in the administration area of the Sangha region 15.

The research methodology was the mixed methods research by using the qualitative research by in-depth interview of 18 key informants and focus group with 11 experts and **analyze the data by** the descriptive content and

the quantitative research distributed the questionnaires of 293 sampling group such as Sangha administrators, school owners and Pali teachers by frequency, percentage, mean and standard deviation (S.D.) and tested by the Pearson's correlations coefficient.

The findings of this research were as following:

1. The general place aspect in the administration area of the Sangha region 15 had the much readiness for the building construction due to the faith and support from Provincial and District Sangha administrators, Sangha Administrators, and the faithful people helped to donate, especially Phrapromweti, Regional Sangha Governor, Region 15 who has the long vision that supports the educational development of Phrapariyattidhamma school Pali section in the administration area of the Sangha region 15 by set up the Sahapali school in every province in the administration area of region 15 that uses the name as "Sahapali School". 2. The lecturers aspect ; Regional Sangha Governor of Region 15 presented the policy to each Phrapariyattidhamma school Pali section to have enough Pali teachers to students that it makes the education management such as learning and teaching in Phrapariyattidhamma school Pali section effectively. 3. The curriculum aspect; teaching and Learning curriculum of in Phrapariyattidhamma school Pali section used the old curriculum for very long time around the country , old language and complicated understanding , the content focused on remember and translation more than understanding , but it is good because old curriculum focused on remember that would like to keep the original scripture. However, for Phrapariyattidhamma school Pali section in the administration area of the Sangha region 15 sets up the special curriculum such as mobile Pali grammar book etc. 4. The Student aspect; Regional Sangha Governor set up the policy for novices and monks ordination in Buddhism continuously or before Buddhist Lent day that has the resource to come to

study in Phrapariyattidhamma school Pali section, for the purpose of personnel production of Buddhism. 5. The technology aspect in the administration area of the Sangha region 15 had the readiness for media aspect but lacked of personnel to manage it.

2. The findings of analysis the effectiveness towards educational development of Phrapariyattidhamma school Pali section in the administration area of the Sangha region 15, **it was** found that the relation between Pearson's correlations and found that correlations coefficient (r) had the value at 0.895 that showed that the factor had affect was the POSDC principle and the effectiveness towards educational development of Phrapariyattidhamma school Pali section in the administration area of the Sangha region 15 **which** had relationship at **the** high level and correlations coefficient (r) found that had the value at 0.900 that showed that the factor had impact, was the dhamma principle named as Ittibahtdhamma IV and effectiveness towards educational development of Phrapariyattidhamma school Pali section in the administration area of the Sangha region 15 had the relationship and correlations at **the** high levels.

3. To **propose the guidelines for development can be stated** into five aspects : 1) there should let each district in region 15 set up the own learning and teaching institutes and Provincial and District Sangha administrators. Sangha Administrators in each district **should** support the properly budget. 2) The thing should be improved **to meet** for teaching plan setting that in each class must have the examination and evaluation in every week. 3) To building the motivation and attraction to Pali students and set up the library for Tipitaka reaching and has the computer in the library for additional research. 4) The thing should be improved if it is possible, is the Educational Ministry should guarantee the certificate who finished from Phrapariyattidhamma school Pali section. 5) **There** should have the distant and online teaching system for more

interesting to monks, novices, lay people and female lay people to study from distant education system.

Keywords: Effectiveness, Educational Development, Phrapariyattidhamma school Pali section, Sangha region 15

1. บทนำ

ภาษาบาลีหรือภาษามคธ เป็นภาษาที่จารึกพระไตรปิฎก เนื่องจากเป็นภาษาที่ชาวชมพูทวีปในสมัยพุทธกาลนิยมใช้พูดจาสื่อสารกัน และเป็นภาษาที่พระพุทธเจ้าใช้เผยแผ่พระพุทธศาสนาในสมัยนั้น หลังจากพุทธปรินิพพานการศึกษาของสงฆ์ในสมัยที่พระพุทธองค์ทรงมีพระชนม์ชีพ มี 2 ประการ คือ คันถธุระ เป็นการศึกษาพระธรรมวินัยอันเป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า และวิปัสสนาธุระ ซึ่งเป็นการศึกษาพระกัมมัฏฐานอันเป็นอุบายฝึกหัดจิตใจของคนให้สะอาดผ่องแผ้วปราศจากกิเลสทั้งหมด (Department of Religious Affairs, 1996)

เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 ประกอบด้วย 4 จังหวัด คือ ราชบุรี เพชรบุรี สมุทรสงคราม และประจวบคีรีขันธ์ มีโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีทุกจังหวัด โดยมีพระเดชพระคุณ พระพรหมเวที เจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร เป็นเจ้าคณะภาค

หลายประเด็นที่ควรทำวิจัย อาทิเช่น จำนวนของนักเรียนบาลี อาจจะดูเหมือนไม่มากไม่น้อย แต่กระบวนการจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลียังไม่ชัดเจน สำนักไหนมีกำลังก็จัดไปตามอัตภาพ วิธีการสอนยังใช้วิธีที่โบราณล้าสมัย ทำให้การจัดการ การเรียน การสอน มีคุณภาพในระดับที่ยังไม่น่าพึงพอใจหรือแม้กระทั่งการสนับสนุนจากภาครัฐหรือฝ่ายปกครองยังมีน้อย เป็นต้น เห็นควรอย่างยิ่งที่จะทำวิจัยให้เห็นออกมาเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นการค้นหาปัญหาและอุปสรรคที่แท้จริงของการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 ผู้วิจัยจึงทำการวิจัยเรื่องว่า ประสิทธิภาพการพัฒนาการจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15

2.2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15

2.3. เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15

3. วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการพัฒนาการจัดการศึกษาการจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15” ครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Reserch) ระหว่างงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Reseach) และงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Reseach)

แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative approach)

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายวิธีเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาของการสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์เจาะลึกโดยสัมภาษณ์พระสังฆาธิการผู้ปกครองครูสอนบาลี และข้าราชการ จำนวน 18 รูป/คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน 11 ท่าน

แนวทางการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative approach)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อประเมินความคิดเห็น 5 ระดับโดยใช้หลักการบริหารจัดการ POSDS และหลักอิทธิบาทธรรม 4 มาเป็นตัวแปรต้น และสภาพทั่วไปของการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 ใน 5 ด้าน คือ ด้านสถานที่ ด้านคณาจารย์ ด้านหลักสูตร ด้านนักศึกษา ด้านเทคโนโลยี เป็นตัวแปรตาม โดยหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเพี้ยน ค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) เป็นสถิติที่ใช้หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พร้อมทั้งวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงคุณภาพ

ประชากร (Population) ได้แก่พระสังฆาธิการ เจ้าสำนักเรียน ครูสอนบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 จำนวน 1,091 รูป (Phukkakorn meangnil : 2018) กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างตาม

สูตรเครื่องปั้นและมอริแกน (Thanin Sillapajaru : 2009) คือ พระสังฆาธิการ เจ้าสำนักเรียน ครูสอนบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 จำนวน 293 รูป

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นในการวิจัย จำนวน 18 รูป/คนและการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน 11 ท่าน

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 สภาพทั่วไปด้านสถานที่ ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 มีความพร้อมอย่างมาก ในการก่อสร้าง ซึ่งมีศรัทธาจากเจ้าคณะ พระสังฆาธิการ และศรัทธาจากสาธุชนร่วมด้วยช่วยกันในการบริจาค โดยเฉพาะมีพระเดชพระคุณพระพรหมเวที เจ้าคณะภาค 15 ผู้ซึ่งมีวิสัยทัศน์ก้าวไกล เป็นอย่างมาก ได้ให้การสนับสนุนด้านการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 ได้ตั้งโรงเรียนสหศึกษาบาลีซึ่งให้ทุกจังหวัดในเขตปกครอง ภาค 15 ใช้คำว่า “โรงเรียนสหศึกษาบาลี” 2. ด้านคณาจารย์ เจ้าคณะภาค 15 ได้มอบนโยบายให้แต่ละสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี มีครูอาจารย์ผู้สอนที่เพียงพอแก่ผู้เรียน ทำให้การจัดการเรียน การสอน พระปริยัติธรรมแผนกบาลีมีประสิทธิภาพ 3. ด้านหลักสูตร การเรียน - การสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี มีการใช้หลักสูตรเดิมที่ใช้กันมาตั้งแต่โบราณทั่วประเทศ ภาษาที่ใช้ในหนังสือเป็นภาษาที่เข้าใจยาก เนื้อหาสาระในแผนกบาลีเน้นการจำและการแปลมากกว่าความเข้าใจ แต่เป็นการดีอย่างหนึ่งคือหลักสูตร เป็นการเน้นรูปแบบเดิมและจดจำ เพื่อรักษาความเป็นต้นฉบับ ในส่วนของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 มีการจัดทำหลักสูตรพิเศษ เช่น หนังสือบาลีไวยากรณ์ฉบับพกพา เป็นต้น 4. ด้านนักศึกษา เจ้าคณะภาคได้วางนโยบายให้มีการบรรพชาและ/หรืออุปสมบทเข้ามาในบวรพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง หรือ ก่อนเข้าพรรษา ทำให้มีทรัพยากรที่จะเข้ามาศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อผลิตบุคลากรของพระศาสนา 5. ด้านเทคโนโลยี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 มีความพร้อมด้านสื่อ แต่ขาดบุคลากรในการจัดทำ

4.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 โดยภาพรวม พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างโดยการหาค่าสหสัมพันธ์ Pearson พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่า 0.895 ซึ่งแสดงว่าปัจจัยที่ส่งผล คือ หลักการบริหารจัดการ POSDC กับ ประสิทธิผลการ

พัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 มีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) แล้วพบว่า มีค่า 0.900 ซึ่งแสดงว่า ปัจจัยที่ส่งผล คือ หลักสูตร คือ อิทธิบาทธรรม 4 กับประสิทธิผลการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 มีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก

4.3 นำเสนอแนวทางการพัฒนา 5 ด้าน คือ 1) ควรให้อำเภอแต่ละอำเภอในภาค 15 รับผิดชอบการเรียน การสอน เป็นที่ตั้ง และเจ้าคณะ พระสังฆาธิการในเขตอำเภอนั้นๆ ให้การสนับสนุนงบประมาณที่เหมาะสม 2) สิ่งที่ต้องปรับปรุงคือควรมีการประชุมวางแผนเพื่อจัดทำแผนการสอน ซึ่งในแต่ละชั้นมีการวัดและประเมินผลทุกสัปดาห์ 3) สร้างแรงจูงใจดึงดูดความสนใจแก่นักศึกษาภาษาบาลีมากขึ้นและมีการจัดห้องสมุดสำหรับค้นคว้าพระไตรปิฎกโดยเฉพาะ หรือมี Computer ในห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม 4) สิ่งที่ต้องปรับหากเป็นไปได้ คือ กระทรวงศึกษาธิการให้การรับรองวุฒิการศึกษาสำหรับผู้จบการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ให้มากขึ้น และ 5) มีวิธีการสอนระบบทางไกลและออนไลน์ทำให้ผู้สนใจ ทั้งพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ได้ศึกษาจากระบบทางไกลนั้น

5. อภิปรายผลการวิจัย

1. ด้านสถานที่ ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 มีความพร้อมอย่างมากในการก่อสร้าง ซึ่งมีศรัทธาจากเจ้าคณะ พระสังฆาธิการ และศรัทธาจากสาธุชนร่วมด้วยช่วยกันในการบริจาค โดยเฉพาะมีพระเดชพระคุณพระพรหมเวที เจ้าคณะภาค 15 ผู้ซึ่งมีวิสัยทัศน์ก้าวไกลเป็นอย่างมาก ได้ให้การสนับสนุนด้านการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 ได้ตั้งโรงเรียนสหศึกษาบาลีซึ่งให้ทุกจังหวัดในเขตปกครอง ภาค 15 ใช้คำว่า “โรงเรียนสหศึกษาบาลี” ทุกสำนักเรียนเช่น โรงเรียนสหศึกษาบาลี วัดเพชรสมุทรวรวิหาร จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นต้นเพื่อให้เกิดเครือข่ายในการศึกษา วัดใดมีศักยภาพในการจัดการศึกษาก็จัดไปตามนโยบายเจ้าคณะภาค วัดใดไม่มีศักยภาพที่จะจัดการเรียนการสอนก็ให้การสนับสนุนเต็มกำลัง

แต่สิ่งที่ขาดและควรปรับปรุงคือ แต่การจัดการยังกระจัดกระจาย อยู่ไม่เป็นที่ เป็นทาง สถานที่เรียนอยู่ห่างไกลลำบากเรื่องที่พัก/อาหาร ต้องมีงบประมาณที่ชัดเจน ควรให้อำเภอแต่ละอำเภอในภาค 15 รับผิดชอบการเรียน การสอน เป็นที่ตั้ง และเจ้าคณะ พระสังฆา

การในเขตอำเภออื่นๆให้การสนับสนุนงบประมาณที่เหมาะสม การจัดระบบด้านการจัดสถานที่ที่เหมาะสมในการจัดการเรียน การสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี

2. ด้านคณาจารย์ ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 เจ้าคณะภาค 15 ได้มอบนโยบาย ให้แต่ละสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี มีครูอาจารย์ผู้สอนที่เพียงพอแก่ผู้เรียน ทำให้การจัดการเรียน การสอน พระปริยัติธรรมแผนกบาลีมีประสิทธิภาพ มีคณาจารย์ผู้สอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี เป็นผู้ทรงความรู้เปรียญธรรมตั้งแต่ ป.ธ.3,4,5,6,7,8 จนถึง ป.ธ.9 ซึ่งถือว่ามีความรู้ที่ เหมาะสมแก่การสอนหรือการถ่ายทอดแก่ลูกศิษย์และ/หรือ ผู้ศึกษาภาษาบาลีได้ มีการจัดสรรคณาจารย์ผู้สอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีที่มีความรู้ความสามารถ คณาจารย์มีพร้อมในระดับที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Phrakhrupalad Somchai Abhivanno (Haolee) : 2015) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 1” พบว่า “การบริหารจัดการด้านบุคลากรของสำนักเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 1 ในภาพรวมแล้ว สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ความรู้ ความสามารถ และความซื่อสัตย์สุจริต ในการทำงานของครูบาอาจารย์ มีการแบ่งงานที่ถูกต้อง และการแบ่งงานที่ยุติธรรม ตามความรับผิดชอบ ก็สำคัญ กฎระเบียบก็ต้องมี กฎวางไว้ก็ถูกต้องแล้ว ผู้เรียน ผู้สอน ผู้บริหารต้องมีคุณธรรม ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ” แต่ส่วนใหญ่จะเป็นการสอนแบบพี่สอนน้อง คือ สอนตามแบบแผนโบราณ ไม่ได้มีการบูรณาการให้เกิดความน่าสนใจสำหรับผู้ศึกษาเท่าที่ควร

สิ่งที่ควรปรับปรุงคือโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 มีการประชุมวางแผนเพื่อจัดทำแผนการสอน ซึ่งในแต่ละชั้นมีการวัดและประเมินผลทุกสัปดาห์ และมีการติดตามผลส่งให้เจ้าสำนักทุกเดือน มีการจัดอบรมครูสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี โดยพระวิทยากร/วิทยากร ที่มีความรู้ประสบการณ์การสอนเป็นอย่างดี

3. ด้านหลักสูตร การเรียน การสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี มีการใช้หลักสูตรเดิมที่ใช้กันมาตั้งแต่โบราณทั่วประเทศ ภาษาที่ใช้ในหนังสือเป็นภาษาที่เข้าใจยาก เนื้อหาสาระในแผนกบาลีเน้นการจำและการแปลมากกว่าความเข้าใจ แต่เป็นการตีอย่างหนึ่งคือหลักสูตรเป็นการเน้นรูปแบบเดิมและจดจำ เพื่อรักษาความเป็นต้นฉบับ ในส่วนของภาค 15 มีการจัดอบรมบาลีก่อนสอบเพื่อทบทวนความรู้และเตรียมความพร้อมในการสอบบาลีสนามหลวง สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Phrakhrupalad Somchai Abhivanno (Haolee) : 2015) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนก

บาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 1” “ด้านจัดการการศึกษาของการบริหารจัดการสำนักเรียน พระปริยัติธรรมในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 1 ของผู้บริหาร ในภาพรวม ของการจัดการเรียน การสอนภาษาบาลีในเรื่อง อันหนึ่งคือการอบรมบาลีก่อนสอบ สำคัญมาก บางที่เรามาเก็งกันตรง นี้ ควรจะมีการจัดอบรมก่อนสอบ” และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phrakhrupalad Phaiboon madhiko (mahaboon)ได้ทำวิจัยเรื่อง “การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการพระปริยัติ ธรรมแผนกบาลีของวัดในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 14 “นโยบายการกำหนดการบริหารจัดการ พระปริยัติธรรมแผนกบาลีของวัดนั้นโดยความรวมแล้วเป็นนโยบายที่กำหนดตามสำนักแม่กอง บาลีสนามหลวงเป็นหลัก ซึ่งสำนักเรียนต่างๆนำมากำหนดนโยบายเชิงบริหารจัดการให้ สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ที่สำนักแม่กองบาลีสนามหลวงเป็นหลัก ปัจจุบันสำนักงานแม่กอง บาลีสนามหลวงเป็นหน่วยงานจัดการศึกษาภาษาบาลีของคณะสงฆ์ไทย เป็นหน่วยงานภายใต้ การดูแลของมหาเถรสมาคมซึ่งอยู่ในความอุปถัมภ์ของรัฐบาล ดูแลรับผิดชอบการศึกษาพระ ปริยัติธรรมแผนกบาลีระดับชาติและกำหนดเปลี่ยนแปลงการใช้คัมภีร์เรียนในหลักสูตรเปรียญ ธรรม 1-9 ประโยค ให้เหมาะสมกับชั้นเรียนของแต่ละประโยค รวมทั้งการจัดสอบประเมินผล การศึกษาบาลีระดับชาติ โดยมีสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นผู้รับสนองงาน ภายใต้การ กำกับดูแลของมหาเถรสมาคม”

ในส่วนของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 มี การจัดทำหลักสูตรพิเศษ เช่น หนังสือบาลีไวยากรณ์ฉบับพกพา เป็นต้น แต่ก็ยังมีน้อยและยังมี การพัฒนาเท่าที่ควร สิ่งที่ควรปรับปรุงคือจัดตั้งกองวิชาการเฉพาะคณะสงฆ์ภาค 15 โดยระดม ความคิดจากเจ้าคณะพระสังฆาธิการ หรือ พระมหาเปรียญที่จบเปรียญธรรม 7,8,9 ประโยคใน เขตดังกล่าว ร่างหลักสูตรภาษาบาลีที่เข้าใจได้ง่าย ซึ่งเจ้าคณะภาค 15 ได้ทำเป็นตัวอย่าง เช่น หนังสือบาลีไวยากรณ์ฉบับพกพา เป็นต้น จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมและจะได้มีตำราที่ น่าสนใจมากขึ้น มีการประชุมในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 เพื่อให้แต่ละสำนักใช้สื่อกระตุ้น ในการจัดการการศึกษาในรูปแบบบูรณาการให้เข้ากับยุคปัจจุบัน สร้างแรงจูงใจดึงดูดความสนใจ แก่นักศึกษาภาษาบาลีมากขึ้นและมีการจัดห้องสมุดสำหรับค้นคว้าพระไตรปิฎกโดยเฉพาะหรือมี คอมพิวเตอร์ในห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เช่น ธาตุ ศัพท์ ภาษาบาลีต่างๆ เป็นต้น เพื่อให้ได้ศึกษาพระไตรปิฎก

4. ด้านนักศึกษา ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 เจ้าคณะภาคได้วางนโยบายให้ มีการบรรพชาและ/หรืออุปสมบทเข้ามาในบวรพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง หรือ ก่อน

เข้าพรรษา ทำให้มีทรัพยากรที่จะเข้ามาศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อผลิตบุคลากรของพระศาสนา เพื่อรับใช้พระศาสนาและเป็นหัวใจของการศึกษาของคณะสงฆ์ แต่กระนั้นผู้ที่ตั้งใจจะศึกษาภาษาบาลีจริงๆก็ยังมีน้อย ซึ่งประกอบด้วยเหตุผลบางอย่างเช่น การศึกษาทางโลกที่เปิดกว้าง และการรับรองวุฒิการศึกษาภาษาบาลีที่ไม่น่าสนใจส่งผลกระทบต่อ นักศึกษาภาษาบาลี

5. ด้านเทคโนโลยี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 มีความพร้อมด้านสื่อ แต่ขาดบุคลากรในการจัดทำ สิ่งที่ควรปรับปรุงคือ จัดตั้งฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับภาษาบาลีโดยปรึกษาของบาลีสยามหลวง อาจจะมีการระดมทุนจากเจ้าคณะพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 และมีวิธีการสอนระบบทางไกลและออนไลน์ทำให้ผู้สนใจ ทั้งพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ได้ศึกษาจากระบบทางไกลนั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Phrakhrupalad Somchai Abhivanno (Haolee) : 2015) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 1” พบว่า “การบริหารจัดการด้านการเรียนการสอน สำนักเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 1 ด้านการเรียนการสอน ในภาพรวม เน้นความสำคัญที่ผู้บริหาร ต้องมีความชัดเจนในการจัดระบบการเรียนการสอนให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและที่สำคัญต้องมีเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นในการผลิตสื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจ และมีความสมัย และที่สำคัญต้องเข้าถึงง่ายแก่ผู้สนใจในการเรียน”

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ด้านสถานที่ คณะสงฆ์ภาค 15 ควรมีการสร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีแต่ละอำเภอเป็นศูนย์การเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี เพื่อให้การจัดการ การเรียนการสอนที่เป็นระบบและเป็นเอกภาพ ไม่ต้องลำบากเดินทางไปในสำนักใหญ่ๆแต่อยู่ไกล

6.2 ด้านคณาจารย์ คณะสงฆ์ภาค 15 สร้างแรงจูงใจในการสอน มีการสนับสนุน และส่งเสริมครูสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีให้มีหน้าที่การทำงานในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ภาค 15

6.3 ด้านหลักสูตร สำนักงานแม่กองบาลีสนามหลวง ควรจะมีการวางแผนการจัดการศึกษาแผนกบาลี ทั้งระยะสั้นและระยะยาวตามหลักสูตรที่เหมาะสมกับยุคสมัย มีเป้าหมายชัดเจนตาม กฎระเบียบของสำนักเรียนเป็นต้น

6.4 ด้านนักศึกษา ควรสร้างแรงจูงใจในการสอน มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้นักศึกษาภาษาบาลีให้ความสนใจและมีความต้องการเรียนมากขึ้น

6.5 ด้านเทคโนโลยี มีการเสริมสร้างโปรแกรมด้านการเรียนภาษาบาลี สำหรับพระภิกษุ สามเณร ที่เหมาะสม โดยต้องคำนึงถึงสมณสาธูปเป็นใหญ่

References

- Department of Religious Affairs. (1996). *Handbook of Buddhist Studies in the Dhamma - Pali Education Department*. Bangkok: Department of Religious Affairs, 1996.
- Phukkakorn meangnil. (2018). *Pali training Book Before The 15th Chapter of The Sangha in The Year 2018*. Ratchaburi: Mueang Government Print, 1018.
- Thanin Sillapajaru. (2009). *Research and Statistical Data Analysis*. Bangkok: Business R & D, 2009.
- Phrakhrupalad Somchai Abhivanno (Haolee). (2015). *Factors Effecting The Success in Administration of Pariyatti Dhamma Schools in The Sangha Administration of Area I*. (Doctor of thesis). Graduate School : Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phrakhrupalad Phaiboon metiko (mahaboon). (2015). *Efficiency Development of Phrapariyattidhamma Schools Pali Section Administration of Monasteries Sangha Administration Region 14*. (Doctor of thesis). Graduate School : Mahachulalongkornrajavidyalaya University.